

δεσπότης

δεσπότης, ο, πλ. **δεσπότες** κ. **δεσποτάδες, οι**, ουσ. [*<αρχ. δεσπότης*], δεσπότης. **1.** ο επίσκοπος ή ο μητροπολίτης: «στη λιτανεία του Αγίου Δημητρίου ήταν μαζεμένοι όλοι οι δεσποτάδες της Μακεδονίας». **2.** ο νοικοκύρης, ο αφέντης του σπιτιού, ο αρχηγός της οικογένειας: «ποιος είναι ο δεσπότης σ' αυτό το σπίτι;»·

- *θα σε κάνω να πεις το δεσπότη Παναγιώτη, θα σε καταβασανίσω, θα σε καταταλαιπωρήσω:* «αν ξαναπειράξεις την κόρη μου, θα σε κάνω να πεις το δεσπότη Παναγιώτη»·

- *καλά 'ν' τα φαρδομάνικα, μα τα φορούν οι δεσποτάδες,* βλ. λ. [φαρδομάνικο](#)·

- *μην το πεις ούτε στο δεσπότη ή μην το πεις ούτε του δεσπότη,* βλ. φρ. *μην το πεις ούτε στον παπά,* λ. παπάς·

- *ούτε διάκο σ' είδαμε ούτε πρωτοσύγκελλο, και δεσπότης έγινες;* λέγεται γι' αυτούς που με πλάγιες ενέργειες και μέσα καταλαμβάνουν ανώτερες θέσεις και αξιώματα, ιδίως του δημοσίου, σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα: «εσύ διευθυντής του υπουργείου; Ούτε διάκο σ' είδαμε ούτε πρωτοσύγκελλο, και δεσπότης έγινες; Πώς τα κατάφερες, ρε παιδάκι μου;». Συνών. *πότε αβγά, πότε πουλιά!*

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας